

A REKK válaszai Nagy Dániel, FVM számára

Nagy Dániel

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Természeti Erőforrások Főosztálya

FVM: „Le kell szögezni, hogy az illegális fakitermelés jelen van Magyarországon, mértéke kb. 300-500 ezer köbméter.”

REKK: Szeretnénk hangsúlyozni, hogy alapvetően különböznek az illegális kitermelésnek nevezett falopások az általunk feltárt hatalmas adattári hiánytól. Az erdőgazdálkodó legelemibb érdeke, hogy azonnal jelentse az ő erdejében történt falopást, és ennek két oka is van. Egyrészt egy sikeres rendőrségi nyomozás esetén megtérülhet a kára, másrészt pedig ha nem jelenti, akkor az erdőfelügyelő órá, a gazdálkodóra szabja ki az erdőtervtől eltérő, nem engedélyezett fakitermelésért kiróható bírságot. Ráadásul akár így, akár úgy, őt terheli az erdőfelújítás költsége. Ezért minden ösztönző úgy hat, hogy a falopásokat bejelentsék. A bejelentett falopások bekerülnek az adattárba, és az érintett területeken az élőfakészlet adatot lefelé korrigálják. Megállapíthatjuk tehát, hogy a mi számítási módszerünkkel ez a mennyiség nem jelenik meg hiányként. Ezért helyesebb az általunk feltárt hiányzó famennyiséget, ami 1996 óta 2-4 millió köbméter között van, úgy nevezni, hogy „a hatósági nyilvántartást megkerülő kitermelés” – tanulmányunk hibája, hogy mi is többnyire a sokkal egyszerűbb „illegális” kifejezést használtuk a hiányzó fa megnevezésére (ami egyébként tartalmilag megfelelő terminus)

FVM: „Emellett további mintegy egymillió köbméter engedéllyel kitermelt faanyag számla nélkül, nem legális úton kerül értékesítésre elsősorban tűzifa formájában. A tanulmány összemosza az illegális fakitermelés és az illegális forgalomba hozatal fogalmait.”

REKK: Valóban nem foglalkozunk az „illegális forgalomba hozatal”-al. Ha ez a fogalom azt jelenti, hogy a vágástéren megengedett ágfá gyűjtésből származó fát értékesítik, akkor ez nem változtatja meg az eredményeinket, mivel mi a bruttó köbméterben szereplő élőfakészlet és folyó növekmény adatokból becsültük a bruttó köbméteres fakitermelés adatot, amely 1996-tól kezdve folyamatosan 2-4 millió köbméterrel haladja meg az adattárban szereplő, szintén bruttó köbméterben kifejezett fakitermelési adatot (lásd a tanulmány 1.1.7. fejezetét).

FVM: „Az erdészeti nyilvántartás csak az erdőtörvény alapján erdőnek minősülő területek származtatott fakitermelési adatait tartalmazza. Nem szerepelnek benne a fásítások (ezek fél hektárnál kisebb fával borított területek), a faültetvények, az utak, vasutak, csatornák melletti fás területek, a belterületi erdőnek nem minősülő

faállományok. Viszont fakitermelés ezeken a több százezer hektárt kitevő területeken is folyik.”

REKK: Ha ezek nem minősülnek erdőnek, és ezért nem szerepelnek az erdészeti nyilvántartásban, akkor feltehetőleg nemcsak ezek fakitermelési adatai nincsenek az adattárban, hanem nyilván az élőfakészlet adatai sem, ugye? Mert akkor a mi számításunk eredményeit nem befolyásolják, hiszen mi az adattáron belül mutattuk ki a 2-4 millió köbméteres hiányt (lásd tanulmányunk 1.1.7. fejezetét)

FVM: „A jelenlegi erdészeti nyilvántartásban nem jelenik meg a fakitermelés utáni az ún. ágfa gyűjtés, amelyet elsősorban a lakosság hátrányos helyzetű, alacsony jövedelmű rétegei végeznek, jellemzően a faanyagért. Nem szerepel továbbá a tuskókiemelés után keletkező apríték mennyisége sem.”

REKK: Ahogyan ezt már kifejtettük előző válaszainkban és a tanulmányból is egyértelműen kiderül, a mi számításunk az adattáron belül, bruttó köbméterben kifejezett élőfakészlet, növedéki és kitermelési adatok között talált inkonzisztenciát, ez szorul magyarázatra. Az ágfa, tuskó és egyéb vágástéri apadék ezért módszertanilag nem lehet válasz.

FVM: „A famérleg fafelhasználási oldala is több számítási hibával terhelt, a legtöbbször mázsára értékesített, de jellemzően nem mérlegelt tűzifa visszaszámítása köbméterre pontatlan.”

REKK: Ahogyan a tanulmányban közöljük is, a FAO által alkalmazott, hivatalos átszámítási együtthatókat használtuk minden számításunkban, két tizedesjegy pontossággal (lásd 5. táblázat).

FVM: „Több duplikáció is van a fafelhasználásnál, hiszen pl. egy 100 köbmétert felhasználó fűrészüzem az előállított fűrészárú mellett mintegy 20-35 köbméter fahulladékot továbbértékesíti, így ez mégegyszer fafelhasználásként jelenik meg.”

REKK: Ez elméletileg valóban probléma lehet, de csak abban az esetben, ha a fűrészüzem a fahulladékot nem ipari célra értékesíti tovább, hanem erőművi felhasználásra. Az erőművek viszont döntően közvetlenül erdészeti beszállítóktól vásárolják a fát. Ha a fűrészüzem a fahulladékot egy bútortlap gyártó ipari vállalatnak értékesíti, akkor az nem okoz duplikációt, hiszen marad a nem-tűzifa kategóriában (ennyivel csökken a bútortlap gyár egyéb fafelhasználása). Egyébként pedig nagyon furcsa a felvetés, mert ha a felhasználási adatokkal kapcsolatosan módszertani problémáik vannak, akkor azt az MGSZH felé már jelezniük kellett volna, hiszen az MGSZH felelős az adatok összeállításáért és közzétételéért. Természetesen mi csak az MGSZH adatait használtuk a fafelhasználási elemzésben (lásd 4. táblázat) illetve a FAO adatait, ahová viszont szintén az MGSZH teljesíti a magyar kormány adatközlési kötelezettségét (lásd 15. és 16. ábrák).

FVM: „Az alkalmazott számítási módszer hibáit talán az mutatja legjobban, hogy a tanulmány 1993-1995 között negatív illegális fakitermelési mértéket kalkulál.”

REKK: Felhívjuk figyelmét eredményeink helyes értelmezésére:

1. A kutatás egyértelműen rámutat arra, hogy súlyos inkonzisztencia található a szakhatóság által közölt adatokban 1996-tól kezdve.
2. Az azt megelőző évekre inkonzisztencia nem mutatható ki.

A mi számításunk kizárólag az MGSZH-tól kapott adatok között állított fel egy egyszerű összefüggést: az egymást követő évek élőfakészlet adatai közötti növekedést a folyónövedék és a kitermelés adatokkal próbáltuk magyarázni. Ez 1996-ig működik, az azt követő évekre viszont egyszer sem. Erre az MGSZH-nál folytatott egyeztetés során sem sikerül magyarázatot találni. Nagyon csodálkozunk, hogy Önt nem ez nyugtalanítja.

FVM: „Az 1996-tól kalkulált éves 2,0-3,5 millió köbméter illegális fakitermelés pedig azt jelentené, hogy az elmúlt tíz évben kb. 180.000 hektár erdő tűnt el Magyarországon, ami a Pilis, a Börzsöny és a Vértes erdeinek teljes területe lenne.”

REKK: Természetesen – ahogyan nyilván Ön is tudja – nem területi hiányról van szó. Az általunk kimutatott hiány az erdőtervezés rendje szerint kitermelésre kerülő területeken keletkezik, mégpedig úgy, hogy az adott erdőterületen tegnapig (bruttó m³-ben) kimutatott élőfakészlet adat nem egyezik meg az adott területen ma keletkező (bruttó m³-ben) kimutatott kitermelési adattal. Tehát alapvetően fakészlet hiányról van szó. Egyébként valóban át lehet ezt számítani elméletileg területre is – talán így még jobban lehet érzékelni, hogy mekkora problémáról van szó. Ez az ötlet nem jutott eszünkbe.

2009. november 2.

Üdvözlettel:

Dr Szajkó Gabriella
kutatásvezető
egyetemi docens
Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont
Budapesti Corvinus Egyetem